

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1VCdo/10/2025
Identifikačné číslo spisu:	4115894140
Dátum vydania rozhodnutia:	21.04.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:4115894140.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veľkom senáte občianskoprávneho kolégia zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Ivana Rumanu, JUDr. Ing. Maria Dubaňa, JUDr. Martina Vladika, Mgr. Dušana Čima, JUDr. Terézie Mecelovej a JUDr. Jany Zemkovej, PhD., v spore žalobkyne B. C., narodenej XX. B. XXXX, G. XXX, zastúpenej advokátom Pavlom Trnkom, Novomeského 1322/16, Bánovce nad Bebravou, proti žalovanému B. P. A., narodenému XX. M. XXXX, K., A. XXXX/XX, za účasti intervenienta na strane žalovaného M. L., narodeného X. Y. XXXX, Z. P. - K., I. XX/XX, obom zastúpeným splnomocnenkyňou Advokátska kancelária JUDr. Peter Bartoš, s. r. o., Bratislava, Martina Granca 3618/44, IČO: 52 262 821, o zrušení rozhodcovského rozsudku, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B5-24Csr/2/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. októbra 2022 sp. zn. 3CoSr/1/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. októbra 2022 sp. zn. 3CoSr/1/2020 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu môže byť namietaný v žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku v zmysle § 40 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov aj v prípade, ak účastník rozhodcovského konania nepodal návrh na rozhodnutie o námietke nedostatku právomoci na všeobecný súd alebo ho vzal späť. Rozhodnutie rozhodcovského súdu o právomoci nepredstavuje o tejto otázke prekážku res iudicata.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 20. novembra 2019 č. k. 24Csr/2/2016-649 zrušil rozhodcovský rozsudok z 9. októbra 2015 sp. zn. RD 49/2015 vydaný rozhodcom Rozhodcovského súdu Royal Development, so sídlom Suľany 243 (ďalej len „rozhodcovský rozsudok“) a žalobkyni priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie právne zdôvodnil ustanovením § 3 ods. 1, § 4 ods. 1 a 2, ods. 3 písm. a) a ods. 4, § 40 ods. 1 a § 50 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení účinnom do 31. decembra 2015 (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“). Vecne dôvodil, že medzi procesnými stranami nedošlo k platnému uzatvoreniu rozhodcovskej zmluvy, ktorou by procesné strany prejavili vôľu riešiť prípadné

spory, vzniknuté zo zmluvy o pôžičke z 15. júna 2012 (ďalej len „zmluva o pôžičke“), vrátane sporov o jej platnosť, výklad alebo zrušenie, rozhodcom Rozhodcovského súdu Royal Development. Podpis žalobkyne na zmluve o pôžičke (ktorej súčasťou bola rozhodcovská zmluva/doložka) bol totiž vyhotovený technickým falšovaním, čo konštatovala znalecká organizácia. Rozhodcovským rozsudkom sa rozhodol spor, pre ktorý nebola uzatvorená rozhodcovská zmluva. Na základe uvedeného súd prvej inštancie konštatoval, že bol daný dôvod na zrušenie rozhodcovského rozsudku [§ 40 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona o rozhodcovskom konaní]. Pokiaľ išlo o ďalšie žalobkyňou uvádzané dôvody na zrušenie rozhodcovského rozsudku, súd prvej inštancie tieto nepovažoval za opodstatnené [§ 40 ods. 1 písm. a) bod 4, § 40 ods. 1 písm. b) zákona o rozhodcovskom konaní]. Rozhodnutie o trovách konania právne odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a vecne úspechom žalobkyne v konaní v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 27. októbra 2022 sp. zn. 3CoSr/1/2020 na odvolanie žalovaného a intervenienta na strane žalovaného rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalobu zamietol; žalovanému a intervenientovi priznal voči žalobkyňi plný nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Odvolací súd sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že tu bol daný dôvod pre zrušenie rozhodcovského rozsudku (teda okrem iných ani dôvod, že rozhodcovská zmluva nebola uzavretá, tak ako konštatoval súd prvej inštancie). Odvolací súd vychádzal z nasledovného zisteného skutkového stavu. Žalobkyňa pri prvom úkone v rámci rozhodcovského konania namietla nedostatok právomoci rozhodcovského súdu, ktorý o svojej právomoci rozhodol rozhodcovským uznesením podľa § 21 zákona o rozhodcovskom konaní tak, že v predmetnej veci má právomoc. Následne žalobkyňa podala podľa § 21 ods. 4 zákona o rozhodcovskom konaní návrh na rozhodnutie o jej námietke nedostatku právomoci rozhodcovského súdu na všeobecný súd. Konanie sa viedlo na bývalom Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 21Cr/10/2015. Z dôvodu vydania rozhodcovského rozsudku zobrala žalobkyňa svoj návrh (týkajúci sa námietky) späť a konanie bolo zastavené. Odvolací súd konštatoval, že predmetný zákon priamo nerieši dôsledky nepodania návrhu na rozhodnutie o námietke nedostatku právomoci rozhodcovského súdu (len nepodanie samotnej námietky nedostatku právomoci) na všeobecný súd. Je však názoru, že ak rozhodcovský súd rozhodol o svojej právomoci rozhodcovským uznesením a následne nebol podaný návrh na rozhodnutie o námietke nedostatku právomoci rozhodcovského súdu na všeobecný súd, resp. bol podaný a následne bol vzatý späť (čo znamená, že naň treba hľadiť akoby podaný nebol), nemožno už nedostatok právomoci použiť ako argument na zrušenie rozhodcovského rozsudku z dôvodu podľa § 40 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona o rozhodcovskom konaní, pretože uznesenie rozhodcovského súdu o jeho právomoci nadobudne právoplatnosť a žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku z uvedeného dôvodu už nebude prípustná. Otázka právomoci je teda vecou právoplatne rozhodnutou. Následne sa zaoberal i ďalšími dôvodmi, ktoré boli namietané pre zrušenie rozhodcovského rozsudku a ani tieto neboli podľa odvolacieho súdu dané (pozn.: dovolací súd ich nebude bližšie rozvážať, pretože nie sú nateraz významné pre rozhodnutie a riešenie vymedzenej otázky týkajúcej sa právomoci rozhodcovského súdu). O náhrade trov konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 a § 262 ods. 1 CSP tak, že priznal úspešnému žalovanému a intervenientovi ich náhradu v plnom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Dovolanie odôvodnila ustanovením § 420 písm. f) CSP (nesprávnym procesným postupom súdu znemožňujúcim strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP (nesprávnym právnym posúdením). Navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedla, že nesúhlasí s názorom odvolacieho súdu pri hodnotení prekážky res iudicata v otázke právomoci rozhodcovského súdu. Uznesenie rozhodcu, ktorým na námietku účastníka rozhodcovského konania pozitívne rozhodol o svojej právomoci, nevytvára prekážku res iudicata. Ak by to tak bolo, musel by súd konanie z dôvodu nedostatku právomoci zastaviť, nie žalobu zamietnuť. Zatiaľ čo rozhodcovské rozhodnutie o merite veci môže vytvoriť prekážku rozhodnutej veci pre žalobu s totožnými subjektami a predmetom konania, rozhodcovské uznesenie, ktorým rozhodca rozhodol iba o tom, že má právomoc vo veci ďalej konať a o merite veci aj rozhodnúť, takúto prekážku vytvoriť nemôže. Takéto rozhodnutie a výklad popiera účel

zákona, formalisticky obhajuje postup, ktorý nemá nič spoločné so spravodlivým rozhodnutím a je úplne v rozpore s účelom zákona. Dovolateľka vzala svoj návrh na rozhodnutie o námietke späť dávno po právoplatnom skončení rozhodcovského konania. Odvolací súd svojím nesprávnym postupom zabránil dovolateľke vyriešiť spor o zaplatenie proti nej uplatnenej pohľadávky vo výške 85 000 eur s príslušenstvom pred všeobecným súdom. Na rozhodcovský súd bola žaloba podaná iba z dôvodu evidentne preukázaného sfaľovania rozhodcovskej zmluvy. Otázku res iudicata ohľadom právomoci rozhodcovského súdu považuje súčasne i za otázku dovolacím súdom neriešenú a vymedzila ju nasledovne: či ak účastník rozhodcovského konania včas uplatnil námietku nedostatku právomoci rozhodcovského súdu a po kladnom rozhodnutí rozhodcu o svojej právomoci včas podal na všeobecný súd návrh na rozhodnutie o námietke právomoci, ktorý po právoplatnom skončení rozhodcovského konania a po podaní žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku vzal späť, odôvodňuje takýto postup žalobcu záver všeobecného súdu, že žalobe o zrušenie rozhodcovského rozsudku z dôvodu nedostatku právomoci rozhodcu nemôže pre prekážku rozhodnutej veci vyhovieť, ale ju musí zamietnuť. Dovolateľka ďalej uvádza, že tu boli dané i ďalšie dôvody pre zrušenie rozhodcovského rozsudku a tieto boli nesprávne posúdené. Namietala odklon od rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 1Obdo/39/2018 a 3Obdo/18/2018 v otázke porušenia rovnosti účastníkov rozhodcovského konania. Dovolateľka nesúhlasila so zamietnutím žaloby kvôli nesplneniu podmienok na zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. b) zákona o rozhodcovskom konaní, pretože rozhodcovský rozsudok, ktorý svoju právomoc opiera o sfaľovanú písomnosť, nemôže byť v súlade s verejným poriadkom.

4. Žalovaný a intervenient na strane žalovaného vo svojom spoločnom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že dovolanie nie je prípustné. S riešením otázky res iudicata odvolacím súdom sa stotožnili.

5. Prejednávajúci senát 6C podľa § 48 ods. 1 CSP postúpil vec uznesením z 30. septembra 2025 sp. zn. 6Cdo/171/2023 veľkému senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej len „veľký senát“). Vyslovil názor, že zákon o rozhodcovskom konaní v ustanovení § 40 ods. 4 vymedzuje, kedy na dôvody zrušenia rozhodcovského rozsudku podľa odseku 1 písm. a) súd neprihliadne a ako jedinú podmienku uvádza, že taký dôvod nebol účastníkom namietaný v konaní pred rozhodcovským súdom v lehote na to ustanovenej, inak bez zbytočného odkladu. V danej veci bola námietka nedostatku právomoci uplatnená včas, čo podľa senátu 6C predstavuje jedinú podmienku, ktorá musí byť splnená. Rozdielny názor ohľadne existencie prekážky res iudicata vyslovil senát 4O najvyššieho súdu v uznesení z 31. marca 2025 sp. zn. 4Obdo/26/2024, keď konštatoval, že ak účastník rozhodcovského konania v lehote 30 dní od doručenia rozhodcovského uznesenia o právomoci rozhodcovského súdu nepodá návrh na rozhodnutie o námietke nedostatku právomoci na všeobecný súd alebo ho vezme späť, nemôže prípadný nedostatok právomoci rozhodcovského súdu úspešne namietat v žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku v zmysle § 40 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona o rozhodcovskom konaní; rozhodnutie rozhodcovského súdu o právomoci, ktoré nadobudne právoplatnosť, predstavuje o tejto otázke prekážku res iudicata. S týmto názorom sa senát 6C najvyššieho súdu nestotožnil (bez ohľadu na to, či ide o vadu podľa § 420 písm. f) CSP alebo o riešenie právnej otázky, keď pri tejto problematike ide v určitom smere o vzájomné prelínanie), považujúc ho za priečiaci sa logickému výkladu právnej normy, pretože riadiac sa týmito závermi (vyslovenými tak súdom odvolacím v tejto veci ako i súdom dovolacím v uznesení z 31. marca 2025 sp. zn. 4Obdo/26/2024) by fakticky došlo k vylúčeniu efektívneho prieskumu a súd rozhodujúci o žalobe o zrušenie rozhodcovského rozsudku by nebol oprávnený preskúmať nedostatok právomoci rozhodcovského súdu i napriek tomu, že je to zákonným žalobným dôvodom [§ 40 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona o rozhodcovskom konaní]. Keď právna norma v ustanovení § 40 ods. 4 zákona o rozhodcovskom konaní uvádza, že na dôvody zrušenia rozhodcovského rozsudku podľa odseku 1 písm. a) súd neprihliadne, ak ich účastník nenamietal v konaní pred rozhodcovským súdom v lehote na to ustanovenej, inak bez zbytočného odkladu, nie je možné jej znenie rozširovať o ďalšie podmienky pre možnosť prihliadania na dôvody zrušenia rozhodcovského rozsudku (v danom prípade o podanie návrhu o námietke právomoci na súd a právoplatné rozhodnutie o nej majú za to, že ak tak účastník konania neurobil, otázka právomoci je právoplatne rozhodnutá vec). Senát 6C zastáva názor, že rozhodnutie rozhodcovského súdu o právomoci, proti ktorému nebol podaný návrh na súd (príp. tento bol vzatý späť), v dôsledku čoho

nadobudlo právoplatnosť, nebráni súdu v konaní o žalobe o zrušenie rozhodcovského rozsudku prihlíadať na včas vznesenú námietku právomoci z dôvodu, že nedošlo k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy (nie je tu prekážka res iudicata).

6. Veľký senát si pred pristúpením k rozhodovaniu podľa § 48 ods. 4 CSP vyžiadala stanoviská ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister“), generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu a právnických fakúlt Univerzity Komenského v Bratislave, Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Trnavskej univerzity, Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a Paneurópskej vysokej školy. Svoje stanoviská zaslali minister, generálny prokurátor, obchodnoprávne kolégium a právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

7. Minister, vychádzajúc z teleologického výkladu právnej normy, zastáva názor, že ak súd právoplatne nerozhodne o námietke voči rozhodcovskému uzneseniu o právomoci do vydania rozhodcovského rozsudku, namietaný nedostatok právomoci rozhodcovského súdu sa preskúma v konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku. Zdôraznil pritom, že rozhodcovský súd nie je orgánom verejnej moci, ale súkromnoprávnou osobou, a prieskum, ktorý zákon o rozhodcovskom konaní umožňuje, nie je inštančným prieskumom, ale posúdením, či súkromný subjekt (rozhodcovský súd) neporušil zákonné ustanovenia.

8. Generálny prokurátor sa stotožnil s právnym názorom vyjadreným v rozhodnutí z 31. marca 2025 sp. zn. 4Obdo/26/2024, že ak žalovaný nepodá samostatný návrh, aby o námietke nedostatku právomoci rozhodol všeobecný súd, v lehote 30 dní od doručenia uznesenia rozhodcovského súdu o právomoci, potom platí, že všeobecný súd je v konaní o žalobe o zrušenie rozhodcovského rozsudku viazaný uznesením o právomoci. Uviedol, že všeobecný súd môže zrušiť rozhodcovský rozsudok pre nedostatok právomoci rozhodcovského súdu v dvoch procesných situáciách, vtedy keď nie je viazaný uznesením, že právomoc je daná, a to ak uznesenie o právomoci nebolo vydané a rozhodcovský súd posúdil otázku svojej právomoci až v rozhodcovskom rozsudku (takýto postup § 21 ods. 4 zákona o rozhodcovskom konaní pripúšťa), alebo ak všeobecný súd zrušil uznesenie rozhodcovského súdu o právomoci až po tom, čo rozhodcovský súd vyniesol rozhodcovský rozsudok (návrh žalovaného na všeobecný súd proti uzneseniu rozhodcovského súdu o právomoci nebráni rozhodcovskému súdu ďalej vo veci konať).

9. Predsedníčka obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zotrvala na názore vyslovenom senátom 4O v rozhodnutí z 31. marca 2025 sp. zn. 4Obdo/26/2024 uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 40/2025. Zákon o rozhodcovskom konaní kladie dôraz na aktivitu účastníka rozhodcovského konania - vzniesť včas námietku právomoci. Ak účastník s rozhodnutím o námietke nesúhlasí, má byť aktívny a podať v zákonnej lehote 30 dní na súd návrh na rozhodnutie o jeho námietke. Nazeranie na zákon o rozhodcovskom konaní opačnou optikou by vyprázdnilo obsah ustanovenia § 21 ods. 4, ktoré by sa v časti upravujúcej lehotu na podanie návrhu na všeobecný súd na rozhodnutie o námietke stalo nepotrebným.

10. Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave (katedra občianskeho práva) prezentovala názor, že v dôsledku existencie právoplatného rozhodnutia o pozitívnom vymedzení právomoci rozhodcovského súdu (keďže návrh na rozhodnutie o námietke podaný na všeobecný súd bol vzatý späť) nemôže účastník konania v konaní o žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona o rozhodcovskom konaní úspešne namietat nedostatok právomoci rozhodcovského súdu. Všeobecný súd by totiž v konaní o žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku z dôvodu nedostatku právomoci rozhodcovského súdu opätovne rozhodoval o otázke, ktorá už bola právoplatne vyriešená. Právoplatné rozhodnutie o právomoci rozhodcovského súdu v konaní podľa § 21 ods. 4 zákona o rozhodcovskom konaní predstavuje v otázke právomoci vec rozhodnutú a konajúce súdy budú pri ďalšom postupe týmto rozhodnutím viazané.

11. Katedra občianskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa vo svojom stanovisku priklonila k názoru predkladajúceho senátu 6C, že rozhodnutie rozhodcovského súdu

o právomoci (proti ktorému bol podaný návrh na súd, ale tento bol vzatý späť, v dôsledku čoho nadobudlo rozhodnutie právoplatnosť) nebráni súdu v konaní o žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku prihliadať na včas vznesenú námietku právomoci. Poukázal na to, že zákon o rozhodcovskom konaní nehovorí o tom, že na dôvody zrušenia (...) súd neprihliadne (...) ak ich účastník nenamietal v konaní pred všeobecným súdom, ale námietku viaže iba na konanie pred rozhodcovským súdom.

12. Katedra občianskeho a pracovného práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici sa stotožnila s názorom predkladajúceho senátu 6C zdôrazniac, že zákon o rozhodcovskom konaní v ustanovení § 40 ods. 4 ustanovuje jedinú preklúziu, a to včasnosť námietky. Rozhodnutie rozhodcu o právomoci podľa § 21 zákona o rozhodcovskom konaní je pritom procesným rozhodnutím, ktoré má predbežný charakter, a doktrína sa ustálila v názore, že len rozhodnutie o merite sporu môže zakladať materiálnu prekážku *res iudicata*. Ak by bol akceptovaný výklad odvolacieho súdu, rozhodcovský rozsudok založený na falzifikovanej rozhodcovskej zmluve by požíval ochranu, pričom súd by bol zbavený možnosti preskúmať existenciu právomoci. Tým by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Veľký senát najvyššieho súdu ako súd dovolací (§ 35 CSP v spojení s § 48 ods. 1 a 4 rovnakého zákona) preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu z hľadiska nastolenej otázky, či rozhodnutie rozhodcovského súdu o právomoci, proti ktorému nebol podaný návrh na súd (príp. tento bol vzatý späť), v dôsledku čoho nadobudlo právoplatnosť, ne/bráni súdu v konaní o žalobe o zrušenie rozhodcovského rozsudku prihliadať na včas vznesenú námietku právomoci z dôvodu, že nedošlo k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy (je tu alebo nie je prekážka *res iudicata* o tejto otázke).

14. Jedna názorová línia (v zhode s rozhodnutím z 31. marca 2025 sp. zn. 4Obdo/26/2024, medzičasom po postúpení veci veľkému senátu publikovaným v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 40/2025) tvrdí, že ak účastník rozhodcovského konania v lehote 30 dní od doručenia rozhodcovského uznesenia o právomoci rozhodcovského súdu nepodá návrh na rozhodnutie o námietke nedostatku právomoci na všeobecný súd alebo ho vezme späť, nemôže prípadný nedostatok právomoci rozhodcovského súdu úspešne namietat v žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku v zmysle § 40 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona o rozhodcovskom konaní. Ak rozhodnutie rozhodcovského súdu o právomoci nadobudne právoplatnosť, predstavuje o tejto otázke prekážku *res iudicata*.

15. Druhá názorová línia sa s vyššie uvedeným záverom nestotožňuje. Podľa nej nedostatok právomoci rozhodcovského súdu môže byť namietaný v žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku v zmysle § 40 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona o rozhodcovskom konaní aj v prípade, ak účastník rozhodcovského konania nepodal návrh na rozhodnutie o námietke nedostatku právomoci na všeobecný súd alebo ho vzal späť. Rozhodnutie rozhodcovského súdu o právomoci nepredstavuje o tejto otázke *res iudicata*.

16. Podľa § 21 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní (v relevantnom znení) účastník rozhodcovského konania, ktorý chce uplatniť námietku nedostatku právomoci rozhodcovského súdu pre neexistenciu alebo neplatnosť rozhodcovskej zmluvy, môže tak urobiť v rozhodcovskom konaní najneskôr pri prvom úkone vo veci samej. Toto časové obmedzenie neplatí pre námietku neplatnosti rozhodcovskej zmluvy zakladajúcej sa na tom, že o veci nemožno rozhodovať v rozhodcovskom konaní, alebo, že vo veci má byť rozhodované podľa osobitného zákona; túto námietku možno uplatniť až do skončenia ústneho pojednávania, pri písomnom konaní až do vydania rozhodcovského rozsudku. Námietku, že sporná otázka prekračuje právomoc rozhodcovského súdu, musí účastník rozhodcovského konania uplatniť najneskôr vtedy, keď sa počas rozhodcovského konania o tejto otázke dozvie.

17. Podľa § 21 ods. 4 zákona o rozhodcovskom konaní ak rozhodcovský súd rozhodne, že má právomoc rozhodovať, rozhodne o námietke podľa odseku 2 rozhodcovským uznesením alebo, ak sa účastníci nedohodli inak v rozhodcovskom rozsudku. Ak rozhodcovský súd rozhodne rozhodcovským uznesením, že má právomoc rozhodovať, účastník rozhodcovského konania, ktorý námietku podal, môže do 30 dní po doručení predbežného rozhodnutia podať návrh na súd, aby o námietke rozhodol.

Proti rozhodnutiu súdu o zamietnutí námietky nie je prípustný opravný prostriedok. Rozhodcovský súd môže počas rozhodovania o námietke pokračovať v rozhodcovskom konaní a vydať rozhodcovský rozsudok.

18. Podľa § 40 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona o rozhodcovskom konaní tuzemský rozhodcovský rozsudok môže byť zrušený príslušným súdom len na základe žaloby účastníka rozhodcovského konania podanej proti druhému účastníkovi rozhodcovského konania, ak rozhodcovským rozsudkom sa rozhodol spor, pre ktorý nebola uzatvorená rozhodcovská zmluva, alebo ktorý nie je v medziach rozhodcovskej doložky, alebo že rozsudok prekračuje dosah dohovoru o rozhodcovi alebo dosah rozhodcovskej doložky; ak ale môžu byť časti rozhodcovského rozsudku vo veciach podrobených rozhodcovskému konaniu oddelené od častí rozsudku pojednávajúcich o veciach, ktoré nie sú mu podrobené, súd zruší rozhodcovský rozsudok len v dotknutej časti.

19. Podľa § 40 ods. 4 zákona o rozhodcovskom konaní na dôvody zrušenia rozhodcovského rozsudku podľa odseku 1 písm. a) súd neprihliadne, ak ich účastník nenamietal v konaní pred rozhodcovským súdom v lehote na to ustanovenej, inak bez zbytočného odkladu.

20. V posudzovanom prípade odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a zamietol žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Bol názoru, že tu nebol daný dôvod pre zrušenie rozhodcovského rozsudku (teda okrem iných ani dôvod, že rozhodcovská zmluva nebola uzavretá, tak ako konštatoval súd prvej inštancie). Pre jeho záver bola podstatná skutočnosť, že žalobkyňa svoj návrh na rozhodnutie o jej námietke nedostatku právomoci rozhodcovského súdu (ktorá bola inak namietaná včas), podaný na všeobecný súd, zobrala späť. Preto podľa odvolacieho súdu námietku nedostatku právomoci už nemôže úspešne namietat' v tomto konaní a rozhodnutie o právomoci považoval za res iudicata.

21. Senát 6C postúpil vec veľkému senátu, pretože sa nestotožnil s právnym názorom vysloveným v danej veci odvolacím súdom a súčasne v rozhodnutí najvyššieho súdu z 31. marca 2025 sp. zn. 4Obdo/26/2024 a prikláňal sa k názoru, ktorý reprezentuje druhá názorová línia (viď ods. 15 tohto uznesenia).

22. Žalobkyňa v dovolaní v prvom rade namietala, že riešenie otázky právomoci v rozhodcovskom konaní nemôže založiť prekážku res iudicata. Uviedla, že rozhodnutie a výklad ustanovení zákona odvolacím súdom popiera jeho účel a formalisticky obhajuje postup, ktorý nemá nič spoločné so spravodlivým rozhodnutím (rozhodcovská zmluva bola sfašovaná). Vec bola nesprávne právne posúdená.

23. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

25. Jedným z predpokladov založenia právomoci rozhodcovského súdu je jeho zmluvný základ. Na základe zmluvy súkromnoprávneho charakteru alebo rozhodcovskej doložky sa strany slobodne a vážne rozhodnú riešiť spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu. Uzavretím rozhodcovskej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky sa strany dobrovoľne a vedomo vzdávajú práva na súdnu ochranu vykonávanú prostredníctvom všeobecných súdov a zverujú ju rozhodcovskému súdu, ktorý je súkromnoprávnou osobou, pretože ho nemožno vzhľadom na jeho účel a charakter bez ďalšieho zaradiť k orgánom verejnej moci (m. m. III. ÚS 335/2010).

26. Popieranie platnosti rozhodcovskej zmluvy je taxatívne daným dôvodom na podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Súčasne ale zákon stanovuje podmienku, že namietať nedostatok právomoci musí účastník včas. Ak námietku včas nepodá, zákon predpokladá, že rozhodcovské konanie právoplatne skončí bez vyriešenia otázky právomoci rozhodcovského súdu. V predmetnej veci však žalobkyňa v rámci rozhodcovského konania uplatnila námietku nedostatku právomoci včas, teda postupovala s dostatočnou starostlivosťou.

27. Keď zákon hovorí, že na dôvody zrušenia rozhodcovského rozsudku podľa odseku 1 písm. a) súd neprihliadne, ak ich účastník nenamietal v konaní pred rozhodcovským súdom v lehote na to ustanovenej, inak bez zbytočného odkladu (§ 40 ods. 4 zákona o rozhodcovskom konaní), nie je možné znenie rozširovať o ďalšie podmienky pre možnosť prihliadať na dôvody zrušenia rozhodcovského rozsudku (v danom prípade o podanie návrhu o námietke právomoci na súd a právoplatné rozhodnutie o nej majú za to, že ak tak účastník konania neurobil, otázka právomoci je právoplatne rozhodnutá vec). Rozhodnutie rozhodcovského súdu o právomoci, proti ktorému nebol podaný návrh na súd (príp. tento bol vzatý späť) a ktoré v dôsledku toho nadobudlo právoplatnosť, nebráni súdu v konaní o žalobe o zrušenie rozhodcovského rozsudku prihliadať na včas vznesenú námietku právomoci z dôvodu, že nedošlo k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy (nie je tu prekážka res iudicata).

28. Neobstojí názor (prezentovaný generálnym prokurátorom), že by možnosť riešiť otázku právomoci bola závislá od procesnej formy rozhodnutia rozhodcovského súdu, teda či rozhodcovský súd rozhodne o námietke v konečnom rozsudku alebo samostatne uznesením pred konečným rozhodnutím.

29. Nemôže byť akceptovateľný ani stav odobrený odvolacím súdom, keď v situácii, že rozhodcovský súd si „privlastní právomoc“ a vo veci samej rozhodne, by už otázka jeho právomoci nemohla byť predmetom posudzovania v konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku (ak v rozhodcovskom konaní bol nedostatok právomoci namietaný včas).

30. Treba mať na zreteli, že pri interpretácii zákonných ustanovení nemožno tolerovať prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti, resp. k legitimizácii nezákonného stavu. Nemožno akceptovať výklad, že žalobkyňa, ktorá v rámci rozhodcovského konania namietala včas nedostatok právomoci rozhodcovského súdu, ale už nezotrvala na návrhu, ktorý podala na všeobecný súd, aby tento rozhodol o jej námietke, nemôže úspešne uplatniť dôvod podľa § 40 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona o rozhodcovskom konaní.

31. Keď potom odvolací súd za daných skutkových okolností vylučoval možnosť skúmať právomoc rozhodcovského súdu v rámci konania o zrušení rozhodcovského rozsudku, tento jeho názor nemožno považovať za správny. Veľký senát považoval dovolanie žalobkyne za prípustné a dôvodné [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP], preto rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto uznesenia.

32. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil uznesenie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 CSP).

33. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

34. Toto rozhodnutie prijal veľký senát pomerom hlasov 7 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.